

IBARRAKOARI ESKAINITA

ARBAILLO MENDIKO URGELDIKO IRELTXUAK

Burgoa mendiaren giblean Euskalerriko beste toki askotan lez, baserritarrek euren zereginei burubelarri ekin egiten eutseen. Oneen arteko bat IREBATZEA izenekoa zan. Irek ebagi eta ire-metetan batu ostean, burdiratu eta baserrira eroaten ebezan. Bertan, baserriko kortan, ain zuzen be, abereentzako azpigarriak (etzunlekuak) egiteko ireak erabilten ebezala. Oneri eginbear oneri -azpiak iraurtea- esaten eutsoen.

Beinola, Burgoa mendiko egalean dagoan Kontxabale izeneko baserriko Permin eta Mikel anaiak Arbaillo mendiko ingurura iretan joan ziran. Bertako irearreak, amaigeak irudiela, itsasorainokoak ziran. Bai, irearte aundiak areek, benetan!

An emon eben, ba, anai biok arrasti osoa. Irebatzeari ekin eta ekin.

– Txo, Mikel, etxera joateko ordua dok.

– Egon aite egon apur baten, ba, gizona ba! An dagozan iremetok batu eta etxera joango gozak, erantzun eutson besteak.

Bearrean ekin eben barrero. Bear ta bear egin eta... blausta! Konturatu barik, Ermu baserrialdera eldu ziran, burdia iraz beterik eukela. Ango etxeko jaunak, Txominek, etxaldeko soloetan bearrean egoala, ikusi ebazanean, urreratu eitezan keinua egin eutsen.

– Zer mutilok! Belu zabilze, belu! Erduze txakolin ona dastatzera, erduze, gedar egin eutsen Txominek.

Besteak idibuztarria arinago joan eiten akulatu eta aurberean Ermu baserrirantza jaisten asi ziran. Burdikada makala ira eroena!

– Edan egin mutillok. Bildur barik, gero! Gazteek gizon izateko edan egin bear dabe eta!

Edan? Oba ez, dranga-dranga edan be. A zan edatekoa!

– Txakolin gozoa, gero! Txakolin gozoa, gero!

Orduak etorri orduak joan, beluago, mozkorrako. Noz edo noz joateko sasoa zala ebatzi eben.

Esan eta egin. Etxerako bidea artu eben. Baina, etorri ziran lekutik joan bearrean, aldatz gogorra eta aundia zalako, Arbaillo mendira Matxixako alderditik eta andik Burgoa mendiko beeko aldetik etxera igotea ebatzi eben. Orretarako Matxixako lurradarretik gora joan bear izaten eben.

Burdibidean aldatz gora, ba, Arbaillo mendia igoten

joiazan anai biak, alborik albora. Ez zan makala aldean eroen mozkorra, ba! Ez, ez zan bape makala!

Burgo ganean
bada baldarra,
ez da paltako
popan zuldarra.

Gau zuria zan, zerua ozkarbi, izartsu agiri jaken eta iretargi beteak bere biribil-biribiltasunean argi motelez baztar guztiak beteten ebazan.

Artean, gure mutilak, aldarterik onenagaz eta burua bero-bero eginda eukela, abestu-zantzokari eragoioen. Idibuztarria, samar atzetik, asago etorran.

Albo-alboka, Arbaillo mendian naiko goiti dagoan urgeldira (zingirara) eldu ziran. Urgeldi au ez zan aundi-aundia, baina bai, ostera, baltz-baltza, bere ondoa ikusteko erarik inork ez eukana.

Erretako indarrak, mutilenak, ez idienak, jakina, birreskuratzeko, lotualditxu bat egiteari ondo eritxen. Besterik barik eta urgeldiko ertzean, bearen gainean etzunda egoan mukur baten ondoan jesarri ziran eta mozkorraren mozkorraz, loak artu ebazan. Lo zurrak artu, izan be! Idiak, bien bitartean, txiri-txiri eurengana urreratu ziran, ur edateko edo, asmoagaz.

Alako baten, gauerdiz beera, uretatiko plisti-plastazko zarata aundiak gure mutilak non iratzartuten ebazan.

– Ene, bada! Permin, gure idiok, gure burdia eta iremetok!

– Ai ene! Oraintxe bai, ederra!, -beste anaiak.

Idiak, burdia eta ireakaz batera, urgeldiaren barru-barrura, praka gorritz eta soineko orlegiz jantzitako, buztan eta adardun ziran iditxu aldrea (gaueko iratxoak), maratz bestean irribarretsu, sartzen aaleginduten zan. Mutilek, zurtz eginda egozala eta ezelako zirkinik egiteko gauza ez zirala, ezin izan eben euren begiek ikusten ebena sinistu. Idiak aurrerago, urak gorago.

Atan, iditxuen buruzagia izan eitekeanak abots zoliaz, baina entzuteko besteaz, bein ta barriz inotsen:

Salokeria, ardurarikeza,
lapiko bereko eiogatxa.
Idiak, burdia eta iretza,
non eta itsasaldeko atxan.

Au esanaz batera, idiak, burdia, ireak eta iditxuak urgeldian, berealan ondoratu ziran. Mutilak, ikusita-

koari sinistu ezinik, ondoezaldia etorri, beaeren gainera jausi eta lo zurruak barriro artu ebazan.

Urrengo goizean, etxeok mutilak urgeldiaren ondoan loak artuta aurkitu eta iratzartu egin ebezan. Mutilak etxera ez etozala ikusirik, goiznabarra baino leen euren bila urten eben eta. Zer jazo jakenaren itaunari mutilek ganorazko erantzunik emoteko gauza ez zirala zirudiane, etxeok, eurek euretara, idiak eta burdiaren bila asi ziran. Ez eben, baina, lorratzik be aurkitu. Jakina, ezetz!

Auzoko batzuk urgeldiko jazokerea sinistuten asi ziran artean, beste batzuk, ostera, oneei azken oneei barre egiten eutseen.

Andik iru egunera Urkidi eta Gixistiko mutilak, oizan lez, Arribola izeneko Matxixako ingurualdeko arriatzatura bidezidorrean beera lapatan jaisten ziranean:

—Ai ene Marie! Zer dok ori?

Antxe bertan, Arribola arritzatxu arrizabalaren gainean idiak, burdia eta ire lorra, danak, ezer jazo izan ez balitz lez egozan. Idiak ebagi barri zirudian bedarra mauka-mauka jaten eta ire lorra burdiaren gainean ondo be ondo atonduta.

Andik aurrera, mutilen ipuina egizat artu eben.

Arrezkero, urgeldi onen uretara jausi izan dan edozer edota edonor irugarren egunean Arribola deritxon arritzatxu orretan agertu izan ei da.

Ori olan izan bazan,
sartu daitela kalabazan.
Eta urten daiala
Txatxamietako plazan.

INIAKI MARTIARTU

IPUIN-SARIKETA

(BILBAO'KO UDALAREN BABESPEAN)

EUSKERAZALEAK ALKARTEA'k, urte guztietan lez aurten be, ipuin-sariketea iragarten dau, oiñarri-arauak oneik dirala:

—Ipuñak euskeraz eta erriak erabilten dauan euskalkia erabilliaz idatziak izan bearko dabe eta idazkerea, EUSKERAZAINTZA'k argitaratua eta ZER aldizkarian erabilten dana.

—Ipuñak asmatuikoak edo errian batuak izango dira, ez idatzita dagozanak edo itzulpenak.

—Luzeera iru orrialdetik lau orrialdera, idazkiñez idatzita eta bitarte bi dirala. Saria irabazten dabenak ZER'en argitaratuko dira. Saririk irabazten ez dabenak be bai ipuiñaren barrenean idazleak baimena emoten dauanean.

—Azillaren azkenerako EUSKERAZALEAK ALKARTEA'ren etxean (Bilbao'ko Colon de Larreategi, 14, 2ª eskoia) egon bear dabe. Abenduaren azkenerako emongo da maikoen erabagia eta ZER'en agertuko da, Urterilllean, baita DEIA Egunkarian be albait lasterren.

—Sariak lau izango dira:

1 ^a	40.000 pezeta
2 ^a	30.000 pezeta
3 ^a	20.000 pezeta
4 ^a	10.000 pezeta

—Ipuñak izen-ordeagaz bialdu eta karta-azal txiki baten barruan izen-ordea ta izena.

EUSKERAZALEAK

IRAKURLEAI OARRA

ZER aldizkariak eta EUSKERAZALEAK ALKARTEA'k ba-dauke Bilbao inguruan urteko arpidetza eskuratze-ko erea. Etxerik etxe joaten da kobratzaillea. Baiña gauzea ez da ain erreza errietan. Orregaitik eskari au egiten dau-tzuegu: Bialdu eiguzue txartel edo txeke bat. EUSKERAZALEAK ALKARTEAren izena ipiñi ta 1.500 pezeta di-rala idatzita. Txartel ori sartu karta-azal baten eta gainean zuzenbidea ipiñi: EUSKERAZALEAK ALKARTEA.

Colon de Larreategi, 14, 2°, eskoia. 48001 BILBAO.

BIZKAITARRAI BIZKAIERAZ

**Eusko Jaurlaritzaren
Laguntzaz.**

Kultura Saila